

Іванова Л.М.,
здобувач вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 101 «Екологія»
Наукові керівники: Сербов М.Г.,
к.геогр.н., доц., проректор з навчальної роботи – перший проректор,
Гриб О.М.,
к.геогр.н., доц., доцент кафедри гідроекології та водних досліджень,
Одеський державний екологічний університет
crimskiy2015@gmail.com

ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ТА РИЗИКУ ЗАБРУДНЕННЯ ҐРУНТІВ УКРАЇНСЬКОГО ПРИДУНАВ'Я І ДОННИХ ВІДКЛАДЕНЬ НА УКРАЇНСЬКІЙ ДІЛЯНЦІ РІЧКИ ДУНАЙ ТА ПРИДУНАЙСЬКИХ ОЗЕРАХ

Згідно з ДСТУ 2156-93 «*екологічний ризик – це імовірність негативних наслідків від сукупності шкідливих впливів на навколишнє середовище, які спричиняють незворотну деградацію екосистем*».

Актуальність оцінки ризику забруднення ґрунтів та донних відкладень водних об'єктів Українського Придунав'я пов'язана з наступними питаннями:

- унікальність Придунайського регіону в межах Одеської області України з точки зору географічного розташування, довкілля та перспектив економічного розвитку, як напрямку євроінтеграційних процесів;
- необхідність оцінки екологічних ризиків у зв'язку з підвищенням вимог природоохоронного законодавства і як превентивний захід при ймовірних значних економічних втратах у майбутньому;
- не вивченість можливих сценаріїв екологічних ризиків для даного регіону в умовах зростаючого антропогенного впливу на природні екосистеми;
- відсутності сформованої комплексної стратегії ефективного та сталого управління природними ресурсами на основі оцінки регіональних ризиків, направленої на вирішення проблем між цілями соціально-економічного розвитку та негативними наслідками впливу дестабілізуючих факторів.

З урахуванням вище викладеного, метою даної роботи була оцінка екологічних ризиків забруднення ґрунтів на ділянках зберігання непридатних хімічних засобів захисту рослин і донних відкладень на українській ділянці річки Дунай та придунайських озерах.

У роботі були використані методи аналізу і синтезу даних моніторингу об'єктів дослідження, порівняльного зіставлення, логічного узагальнення та аналогій, у поєднанні з експертними оцінками, монографічними і графоаналітичними дослідженнями. Узагальнені результати представлені на підставі проведених польових і лабораторних досліджень, які організовані та виконанні за участі авторів роботи.

Визначено, що стан земельних ресурсів Придунайського регіону України є «незадовільний». Ризик порушення стійкості екосистем ґрунтів для більшості території регіону оцінюється як «підвищений».

Результати моніторингу у місцях зберігання непридатних хімічних засобів захисту рослин показують перевищення гранично допустимих концентрацій окремих забруднюючих речовин в 5,0-32,0 рази. Екологічний стан ґрунтів оцінюється як «посередній» – «важкий» з ризиками на рівні «значний» – «високий».

Екологічний стан донних відкладень нижнього Дунаю оцінюється як «задовільний». В придунайських озерах стан донних відкладень є «задовільний», за виключенням озер Кугурлуй, Ялпуг та Китай, де він «незадовільний». Рівень екологічного ризику для української ділянки Дунаю і придунайських озер оцінюється у діапазоні «підвищений» – «значний».

Вперше для Придунайського регіону України проведена комплексна оцінка екологічного ризику забруднення ґрунтів, яка включала в себе оцінку ризику порушення стійкості екосистеми ґрунтів та оцінку ризику при зберіганні непридатних хімічних засобів захисту рослин. Була здійснена комплексна оцінка забруднення донних відкладень на ділянці між містом Рені та гирлом Дунаю і в придунайських озерах. На основі аналізу існуючих методик оцінки екологічного ризику забруднення ґрунтів і донних відкладень розроблені та застосовані рекомендації щодо використання індикаторних показників екологічного стану з урахуванням критеріїв фізичної деградації і забруднення.

Отримані результати можуть бути спрямовані на формування стратегії ефективного та сталого управління природними ресурсами Українського Придунав'я на основі інструментів і механізмів, націлених на вирішення проблем соціально-економічного розвитку з урахуванням ймовірного впливу дестабілізуючих факторів.

У підсумку слід зазначити, що перспективним напрямком подальших наукових досліджень є оцінка екологічного ризику забруднення води Дунаю та водойм і водотоків Українського Придунав'я, а також обґрунтування зв'язку між станом ґрунтів і донних відкладень та забрудненням водного середовища.